

Зміна управлінських парадигм як фактор розвитку бухгалтерського обліку: стратегічний аспект

Стаття присвячена аналізу впливу зміни управлінських парадигм на розвиток облікової практики, а також вивченню можливості розробки стратегічної парадигми бухгалтерського обліку. Автором виділено базові управлінські парадигми у взаємозв'язку із розвитком системи бухгалтерського обліку. Розглянуто вплив зміни управлінських парадигм на розвиток облікової системи. Проведено аналіз підходів вітчизняних і зарубіжних вчених до виділення стратегічної парадигми бухгалтерського обліку. Обґрунтовано недоцільність виділення стратегічної парадигми обліку на сучасному етапі розвитку облікової системи у зв'язку з наступними причинами: відсутність чітких вимог, яким повинна відповідати новостворена стратегічна парадигма бухгалтерського обліку; неможливість обґрунтування доцільності, переваг і необхідності застосування елементів методології стратегічного обліку. Обґрунтовано необхідність використання облікової інформації для здійснення процесів довгострокового прогнозування, стратегічного планування, аналізу стратегічних показників і стратегічного контролю, що потребує удосконалення обліково-аналітичної системи підприємства в напрямі забезпечення його стратегічної орієнтації.

Ключові слова: парадигма управління, парадигма обліку, стратегічний управлінський облік, стратегічний фінансовий облік.

Р.Ф. БРУХАНСКИЙ

(Тернопольский национальный экономический университет, г. Тернополь, Украина)

Изменение управленческих парадигм как фактор развития бухгалтерского учета: стратегический аспект

Статья посвящена анализу влияния изменения управленческих парадигм на развитие учетной практики, а также изучению возможности разработки стратегической парадигмы бухгалтерского учета. Автором выделены базовые управленческие парадигмы во взаимосвязи с развитием системы бухгалтерского учета. Рассмотрено влияние изменения управленческих парадигм на развитие учетной системы. Проведен анализ подходов отечественных и зарубежных ученых к выделению стратегической парадигмы бухгалтерского учета. Обоснована нецелесообразность выделения стратегической парадигмы учета на современном этапе развития учетной системы в связи со следующими причинами: отсутствием четких требований, которым должна соответствовать новая стратегическая парадигма бухгалтерского учета; невозможность обоснования целесообразности, преимуществ и необходимости применения элементов методологии стратегического учета. Обоснована необходимость использования учетной информации для осуществления процессов долгосрочного прогнозирования, стратегического планирования, анализа стратегических показателей и стратегического контроля, требующая усовершенствования учетно-аналитической системы предприятия в направлении обеспечения его стратегической ориентации.

Ключевые слова: парадигма управления, парадигма учета, стратегический управленческий учет, стратегический финансовый учет.

R.F. BRUHANSKYI

(Ternopil National Economic University, Ternopil, Ukraine)

Change of Management Paradigm as a Factor in Development of Accounting: Strategic Aspects

The article addresses the analysis of the impact of changes in management paradigms on development of accounting practices, and study of feasibility of developing a strategic paradigm of accounting. The author has pointed out the basic management paradigms in conjunction with the development of accounting. Addressed is the effect of

changes in management paradigms on the development of accounting systems. Analyzed are the approaches of national and foreign scientists to isolation of the strategic paradigm of accounting. Isolation of strategic paradigm of accounting is proved unreasonable at the current development of the accounting system for the following reasons: lack of clear requirements to be met by the newly formed strategic paradigm of accounting; inability to rationale the feasibility, benefits and necessity of applying the elements of methodology of strategic accounting. Proved has been the necessity of use of accounting information for the processes of long-term forecasting, strategic planning, strategic parameters analysis and strategic control, which requires the improvement of an enterprise's accounting and analytical system towards its strategic orientation.

Keywords: *management paradigm, accounting paradigm, strategic management accounting, strategic financial accounting.*

Постановка проблеми. Функціонування будь-якого підприємства передбачає постійний вплив керуючої підсистеми на керовану шляхом прийняття управлінських рішень. Для прийняття управлінських рішень на рівні кожного підприємства має бути побудована управлінська інформаційна система, як система інформаційного забезпечення процесу управління підприємством, що допомагає управлінському персоналу в розробці проектів та безпосередньому процесі прийняття рішень, їх здійсненні й контролі за виконанням рішень.

Однією із основних складових управлінської інформаційної системи підприємства є бухгалтерський облік, який забезпечує безперервне, суцільне і документально оформлене відображення фактів господарського життя, що відбуваються у внутрішньому середовищі підприємства. Його основною метою є задоволення мінливих потреб користувачів облікової інформації, зокрема, менеджменту підприємства. Основні етапи бухгалтерського обліку – збір, накопичення, обробка і передача інформації, повинні бути організовані на підприємстві таким чином, щоб забезпечити виконання всіх необхідних вимог менеджменту та надавати якісну, релевантну і транспарентну бухгалтерську інформацію для прийняття управлінських рішень.

Зі зміною вимог менеджменту, трансформацією системи управління підприємством в цілому, також повинні бути проведені адекватні зміни в обліковій системі, що дозволить усунути існуючу дисгармонію між системою управління підприємством та системою його інформаційного забезпечення. Таким чином, поява нових методологічних інструментів у складі облікової системи, наприклад, методу обліку активів і зобов'язань за справедливою вартістю, є реакцією на зміни в підходах до управління підприємством, реакцією на зростаючі потреби менеджменту щодо прийняття ними інвестиційних та позикових рішень. Проведення подібних змін є іманентною характеристикою бухгалтерського обліку як науки, одним із завдань якої є забезпечення постійної і ефективної реалізації функцій бухгалтерського обліку, зокрема, щодо надання облікової інформації для менеджменту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням удосконалення обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління в умовах зміни управлінських парадигм присвячені праці І.М. Богатої, М.В. Болдуєва, Б.І. Валуєва,

В. Говіндараджана, З.В. Гуцайлюка, В.А. Залевського, В.Е. Керімова, І.І. Криштопи, Г.Є. Крохичевої, В.І. Кузя, С.Ф. Легенчука, А.А. Пилипенка, Ю.М. Потаніної, М.С. Пушкаря, Б. Райана, С.П. Суворової, К. Уорда, І.І. Хахонової, А.В. Шайкана, Дж. Шанка. Формуванню нової парадигми бухгалтерського обліку присвячені дослідження В.М. Жука, Н.М. Малуєги, С.Ф. Голова та ін. В той же час, піднята нами тема залишається маловивченою з позиції взаємозалежності розвитку обліку і управлінських парадигм.

Метою статті є проведення аналізу впливу зміни управлінських парадигм на розвиток облікової практики, а також вивчення можливості розробки стратегічної парадигми бухгалтерського обліку.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні в системах управління підприємством, у порівнянні із системами управління 1960-х років і раніше, відбулись значні зміни. Результати функціонування підприємств залежать від значної кількості внутрішніх та зовнішніх факторів, для ефективного управління якими на підприємстві повинна бути побудована відповідна управлінська інформаційна система. Поява такого підходу пов'язана з виходом в світ праць А. Чендлера, К. Ендрюса та І. Ансоффа, в яких вперше були теоретично обгрунтовані теоретичні аспекти стратегічного функціонування фірм.

Якщо до 1960-х рр. системи управління підприємством зосереджували увагу переважно на внутрішньому середовищі, то після 1960-х рр. значну роль в управлінні почала відігравати наявність інформації про зовнішнє середовище підприємства. З тих пір почали з'являтися різноманітні системи управління підприємством, які використовували моделі стратегічного (зовнішньо-орієнтованого) планування. Поява систем стратегічного управління підприємством виступила одним із факторів подальшого розвитку системи бухгалтерського обліку, що зумовила в кінцевому випадку необхідність побудови системи обліково-аналітичного забезпечення системи стратегічного управління підприємством. Для вирішення такої задачі необхідним є проведення значних якісних змін як на рівні облікової теорії, так і на рівні бухгалтерської практики – в сфері налагодження дієвих механізмів одержання, надання та інтерпретації облікової інформації стратегічного характеру менеджментом підприємства.

Бухгалтерський облік

Розвиток бухгалтерського обліку в напрямі створення стратегічно-орієнтовної системи бухгалтерського обліку пов'язаний з трансформацією сучасної управлінської парадигми (парадигма 1)

(починаючи з 1960-х рр.), що передбачає перехід від систем тактичного управління – до стратегічного, внаслідок чого утворюється розширена управлінська парадигма (рис. 1).

Рис. 1. Парадигмальний розвиток систем управління підприємством та систем бухгалтерського обліку

В той же час, в наукових колах відбувається постійний розвиток стратегічної управлінської парадигми, як однієї зі складових розширеної парадигми. Це пов'язано з виявленням нових аспектів функціонування підприємства в зовнішньому середовищі та особливостями побудови і реалізації в ньому стратегій підприємства, генезисом основних форм і методів стратегічного управління. Як зазначає Г.Н. Гужіна, вектор розвитку теорії стратегічного управління спрямований у бік розширення числа параметрів ринкового середовища, які повинні бути враховані при розробці стратегії. Внаслідок цього відбувається перехід до моделі управління, що передбачає формування середовища функціонування, а не пристосування до існуючих обставин [3, с. 144]. Внаслідок цього предметом дослідження прихильників нової управлінської стратегічної парадигми є обґрунтування сутності і механізмів створення конкурентних переваг підприємств в умовах динамічного ринкового середовища.

До того ж, як відмічає проф. В.С. Катькало школа планування і більшість ранніх аналітичних розробок консалтингових фірм не настільки успішно витримали перевірку часом. Сьогодні стратегічне планування скоріше є інструментом, аніж концепцією стратегій. Це особливо очевидно в галузях з високою швидкістю технологічних (і організаційних) змін, галузей, що є «локомотивами» економічного зростання у XXI ст. [8, с. 28]. Відповідно, не пройшовши випробування практикою, окремі складові управлінської стратегічної парадигми починають руйнуватись та замінюватись елементами нової управлінської стратегічної парадигми, що свідчить про поступову заміну однієї парадигми іншою.

Загальна характеристика двох основних парадигм менеджменту була найбільш ґрунтовно описана П. Друкером, основні складові яких, що мають безпосередній вплив на розвиток системи обліку наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика традиційної та нової парадигми менеджменту за П. Друкером: обліковий аспект

Традиційної парадигма менеджменту	Нова парадигма менеджменту
Менеджмент є менеджментом бізнесу, який сфокусований на внутрішній сфері діяльності організації. Економіка, що існує в межах державних кордонів, складає «природне навколишнє середовище» підприємництва і менеджменту [4, с. 98].	Менеджмент існує заради результатів, яких установи досягають в зовнішньому середовищі. Менеджмент повинен визначати, яких результатів слід досягати, повинен мобілізувати ресурси організації для досягнення цих результатів. Менеджмент призначений, щоб будь-яка організація змогла досягти запланованого результату у зовнішньому середовищі, за межами організації [4, с. 139]

Наведені в табл. 1 характеристики кожної з парадигм є набором вихідних уявлень, які покладені в основу менеджменту як науки і практики, відмінності між ними дозволяють визначити подальші перспективи розвитку бухгалтерського обліку як інформаційного забезпечення менеджменту бізнесу.

На думку П. Друкера [4, с. 124], в результаті переходу до нової парадигми менеджменту найбільш радикальніше зміниться така традиційна інформаційна система як бухгалтерський облік, зокрема, в таких аспектах:

1) Основні зміни стосуватимуться порядку розрахунку собівартості, що повинно робитись на основі розгляду підприємства як цілісного бізнес-процесу (за обсягом господарської діяльності), а не для окремих бізнес-процесів підприємства;

2) Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах глобалізованого середовища необхідно знати обсяги витрат в розрізі елементів «економічного ланцюга» та здійснювати управління ними на основі такої інформації;

3) Перехід від ціноутворення на основі витрат до витрат на основі ціноутворення для забезпечення реалізації стратегічних цілей;

4) Необхідність побудови системи мережевого обліку для забезпечення ефективного процесу надання інформації про затрати «економічного ланцюга»;

5) Для забезпечення інформаційного супроводу процесу створення матеріальних благ необхідно мати чотири набори діагностичного інструментарію: базова фінансова інформація, інформація про продуктивність, інформація про ключові знання, інформація про розподіл ресурсів.

б) Розробка системи для надання систематизованої інформації про зовнішнє середовище підприємства.

Провівши розгляд пропозицій П. Друкера щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення в умовах нової парадигми менеджменту, можна встановити, що для реалізації перших чотирьох пропозицій необхідно внести незначні корективи в існуючу методологію бухгалтерського обліку, зокрема, розробити нові методи калькулювання собівартості продукції, удосконалити підходи обліку витрат із врахуванням ланцюгів цінності підприємств, переглянути існуючі підходи до організації системи обліку в об'єднаннях підприємств на основі можливості застосування мережевого обліку.

Для реалізації п'ятої пропозиції система бухгалтерського обліку повинна зазнати значної трансформації, оскільки до її складу повинні бути впроваджені нові об'єкти (інновації, ключові компетенції, людський капітал) для яких повинен бути розроблений власний оціночний інструментарій. Також бухгалтерський облік повинен бути побудованим таким чином, щоб надавати інформацію про економічну додану вартість підприємства.

Для реалізації шостої пропозиції необхідним є побудова корпоративної стратегічної обліково-

аналітичної системи, яка б забезпечувала надання інформації про внутрішнє середовище підприємства у всіх необхідних розрізах (наприклад, в розрізі ланцюга цінностей), часових вимірах (минулому і майбутньому), а також забезпечувала збір і обробку максимально можливого обсягу інформації про зовнішнє середовище. При цьому слід враховувати, що облікова система ніколи не зможе забезпечити збір повної інформації про постійні зміни невідконтрольного управлінням зовнішнього середовища, внаслідок чого облікова інформація при прийнятті стратегічних рішень повинна бути доповнена інформацією з інших інформаційних систем, наприклад, системи стратегічного аналізу.

Таким чином, описана П. Друкером нова парадигма відображає основні характерні риси стратегічної управлінської парадигми та визначає подальші перспективи удосконалення і розвитку системи ведення та організації бухгалтерського обліку як інструмента інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту. За умов функціонування сучасної нової парадигми менеджменту облікова інформація повинна виконувати роль об'єднуючої та інтегруючої системи у складі сучасних корпорацій, яка б дозволяла візуалізувати процес створення вартості підприємства та виробництва матеріальних цінностей (надання послуг), надавати повну і достовірну інформацію про елементи ланцюга цінностей.

На думку Ю. Барчі, М.Г. Шентірмей та З. Земана [14, с. 14] на особливу увагу заслуговує підхід управління ланцюгом цінностей, який в частині обліково-аналітичного забезпечення цього процесу є новим напрямом стратегічно-орієнтованого бухгалтерського обліку. Характерною особливістю підходу є необхідність розрахунку доходів і витрат не лише щодо конкретного підприємства, але й щодо всього життєвого циклу продукту. Виникнення такого підходу можна вважати одним із елементів нової управлінської стратегічної парадигми.

Як відмічає проф. В.С. Катькало з початку 2000-х рр. відбувається формування нової парадигми стратегій для постіндустріальної економіки, яка базується на синтезі (взаємодоповненні) внутрішніх та зовнішніх даних, основними концепціями якої є стратегічні інновації, управління знаннями та мережева організація [7, с. 7]. На нашу думку, виділені автором концепції повинні розглядатись в якості об'єктів ведення та організації бухгалтерського обліку, інформація про які повинна надаватись користувачам для прийняття рішень.

Поява нової парадигми менеджменту не залишилась непоміченою з боку дослідників в сфері обліку, внаслідок чого з'явилась значна кількість пропозицій щодо удосконалення облікової системи на основі врахування вимог системи стратегічного менеджменту до системи обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством.

Так, на думку М.В. Болдуєва однією з основних вимог парадигми стратегічного управління є гіпотеза зовнішніх чинників, що передбачає управління

змiнами в зовнiшньому середовищi. Гiпотеза зовнiшнiх чинникiв є однiєю з основних гiпотез формування стратегiчної бухгалтерiї, оскiльки чинники зовнiшнього середовища на 80 % визначають стратегiю пiдприємства [1, с. 123]. В цiлому автор дотримується позицiї, що теоретичнi основи концепцiї «стратегiчної бухгалтерiї», розробленi ним, передбачають врахування iснуючих вiдмiнностей стратегiчної парадигми управлiння вiд традицiйної управлiнської парадигми.

Подiбного пiдходу також дотримується В.З. Семанюк, на думку якої стратегiчна парадигма управлiння вимагає змiни традицiйної системи облiку на стратегiчно-орiєнтовану, щоб оцiнити вплив на результати дiяльностi пiдприємства зовнiшнiх чинникiв i дiй, ризикiв та невизначеностi, управлiння змiнами, генерацiї чи створення знань [12, с. 239].

Як вiдмiчає проф. С.А. Кузнецова, потреба системи управлiння в комплексному iнформацiйному забезпеченнi поставила в актуальну площину необхiднiсть перегляду органiзацiйно-методологiчних напрямкiв надання управлiнської iнформацiї в бухгалтерській звітностi [10, с. 6]. Вiдповiдно, з появою нових вимог системи управлiння до бухгалтерського облiку з'являються адекватнi передумови для оновлення теоретико-методологiчних засад бухгалтерського облiку, його змiстовного та формального розширення, зокрема, з врахуванням появи i поступового розвитку нової управлiнської стратегiчної парадигми.

Враховуючи появу стратегiчної управлiнської парадигми, окреми вчені (М.В. Болдуєв [1, с. 123], С.Ф. Голов [2, с. 375], Г.Є. Крохiчева, Н. Тарасьянц [9, с. 5], О.П. Кундря-Висоцька [11, с. 138], I.Й. Яремко [13, с. 249]) наголошують на необхiдностi видiлення i обґрунтування стратегiчної парадигми бухгалтерського облiку, яка дозволить обґрунтувати теоретико-методологiчнi пiдвалини стратегiчно-орiєнтованої системи бухгалтерського облiку як елемента системи стратегiчного управлiння.

На нашу думку, на даному етапi розвитку концепцiї стратегiчного облiку ще досить зарано говорити про формування стратегiчної парадигми бухгалтерського облiку у зв'язку з наступними причинами:

1) на даному етапi ще вiдбувається розвиток стратегiчної управлiнської парадигми, внаслiдок чого вiдсутнi чiткi вимоги (вони перебувають в станi удосконалення), яким повинна вiдповiдати новостворена стратегiчна парадигма бухгалтерського облiку. Так, поряд з удосконаленням систем управлiння внаслiдок кардинальних змiн в процедурi збору, обробки та представлення iнформацiї (*Data Warehouse, OLAP, XBRL* тощо) та внаслiдок глобалiзацiї свiтової економiки, в рамках стратегiчної управлiнської парадигми вiдбуваються змiни її теоретичного базису, що передбачає поступовий перехiд вiд стратегiчного планування до побудови складних стратегiчних систем (нова управлiнська стратегiчна парадигма). На жаль, бiльшiсть дослiдникiв в сферi бухгалтерського облiку не

проводить розмежування мiж управлiнською стратегiчною парадигмою та новою управлiнською стратегiчною парадигмою, що не дозволяє виокремити тi елементи, якi мають бути покладенi в основу побудови облiкової стратегiчної парадигми;

2) за вiдсутностi базових вимог до побудови стратегiчної парадигми облiку неможливо обґрунтувати доцiльнiсть, переваги i необхiднiсть застосування того чи iншого методу стратегiчного облiку (*strategic costing, strategic pricing, target-costing, value chain costing* тощо). Внаслiдок цього вклучення окремих методiв стратегiчного облiку до складу облiкової парадигми не можна вважати способом побудови парадигми як сукупностi фундаментальних установок (найвищого рiвня узагальнення облiкового знання, що пiдтримується бiльшiстю вiтчизняних вчених в сферi облiку). Це пояснюється тим, що система бухгалтерського облiку не може повнiстю охопити все зовнiшнє середовище конкретного пiдприємства (мiкро- та макросередовище), тому слiд визначити тi його складовi, якi можуть бути вклученi до складу предмету бухгалтерського облiку та iнформацiя про них може оброблятися облiковою системою за допомогою iснуючого методологiчного iнструментарiю (документування, оцiнка, система рахункiв, звітнiсть). В той же час, окреми дослiдники, видiляючи стратегiчну парадигму облiку, вважають за можливе облiковувати все зовнiшнє середовище пiдприємства (iнформацiя про процеси зовнiшнього середовища [2, с. 376], використання фракталiв простору i часу з особливою увагою на облiк зовнiшнiх факторiв [9, с. 5], iнформацiя про зовнiшнє середовище [11, с. 138]), вклучаючи його до складу парадигми, що вступає в суперечнiсть зi iснуючими пiдходами вчених до розумiння сутностi предмету i методологiї облiку.

Таким чином, iснуюча на-сьогоднi вiдсутнiсть єдностi в теоретико-методологiчних пiдходах вчених щодо концепцiї стратегiчного облiку не дозволяє говорити про можливiсть побудови стратегiчної парадигми бухгалтерського облiку.

В основу розробки майбутньої стратегiчної парадигми бухгалтерського облiку повиннi бути покладенi не лише напрацювання в сферi теорiї фiрми, а й зi сфери теорiї зовнiшнього середовища, що сприятиме розширенню предмету бухгалтерського облiку як окремої функцiональної науки. Застосування такого пiдходу дозволить розробити теоретичнi основи стратегiчного менеджменту та системи його облiково-аналiтичного забезпечення, що вiдповiдатиме сучасним тенденцiям функцiонування економiчних систем в умовах глобалiзацiї економiки.

Висновки. З появою стратегiчних систем управлiння пiдприємством, в основi яких покладено нову управлiнську стратегiчну парадигму, основний акцент наукових дослiджень в сферi бухгалтерського облiку та економiчного аналізу повинен бути перенесений на розробку облiково-аналiтичного забезпечення стратегiчних управлiнських рiшень.

Внаслідок цього змінюються функції бухгалтера на підприємстві, основною метою стає не лише збір облікової інформації та її оприлюднення в звітності, а також і її інтерпретація користувачами разом з бухгалтером підприємства з метою реалізації стратегії підприємства та здійснення стратегічного бухгалтерського контролю (контролю за виконанням обраної стратегії на основі розрахунку облікових стратегічних показників).

Таким чином, облікова інформація в умовах зміни управлінської парадигми, розвитку концепції стратегічного управління і трансформації вимог до його обліково-аналітичного забезпечення повинна стати необхідною основою для здійснення процесів довгострокового прогнозування, стратегічного планування, аналізу стратегічних показників та стратегічного контролю, тобто повинна виступати важливим засобом прийняття стратегічних управлінських рішень.

4 Список використаних джерел

1. Болдуєв М.В. Концептуальні підходи формування стратегічної бухгалтерії / М.В. Болдуєв // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – №3 (7). – С. 122-128.
2. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: [монографія] / С.Ф. Голов. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
3. Гужина Г.Н. Социально-экономическая сущность и принципы формирования системы стратегического управления / Г.Н. Гужина // Вестник Российского государственного аграрного заочного университета. Научный журнал. – 2009. – № 6 (11). – С. 141-144.
4. Друкер П.Ф. Энциклопедия менеджмента: Пер. с англ. / Питер Друкер. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2004. – 432 с.
5. Жук В.Н. Концептуальные основы развития бухгалтерского учета в аграрном секторе экономики Украины: [Научный доклад] / В.Н. Жук. – К.: ННЦ «Институт аграрной экономики», 2008. – 98 с.
6. Жук В.Н. Основы институциональной теории бухгалтерского учета: [монография] / В.Н. Жук. – К.: Аграрная наука, 2013. – 408 с.
7. Катъкало В.С. Место и роль ресурсной концепции в развитии теории стратегического управления (предисловие к разделу) / В.С. Катъкало // Вестник Санкт-Петербургского университета. – 2003. – Сер. 8. Вып. 3 (№ 24). – С. 3-17.
8. Катъкало В.С. Новые исследования исходные концепции стратегического управления и их современная оценка / В.С. Катъкало // Российский журнал менеджмента. – 2003. – № 1. – С. 7-30.
9. Крохичева Г.Е. Учет и анализ ситуаций во фракталах времени и пространства / Крохичева Галина Егоровна, Тарасьянц Надежда // Интернет-журнал «НАУКОВЕДЕНИЕ». – 2012. – № 4. – С. 1-6.
10. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в системі формування управлінської інформації: методологія та практика: [монографія] / С.А. Кузнецова. – Мелітополь: Таврійській державний агротехнологічний університет, 2007. – 297 с.
11. Кундря-Висоцька О.П. Змістовні характеристики стратегічної парадигми обліку / О.П. Кундря-Висоцька // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – № 3(53). – С. 137-139.
12. Семанюк В.З. Облік для стратегічного управління: проблеми теоретичної концептуалізації / В.З. Семанюк // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2012. – № 722. – С. 236-241.
13. Яремко І.Й. Концепції і парадигми бухгалтерського обліку як система наукових основ теорії / І.Й. Яремко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2010. – № 691. – С. 246-252.
14. Barczy J. The (information-) connection between the strategic management-accounting and the company valuation / J. Barczy, M. Szentirmai, Z. Zeman // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://ssrn.com/abstract=1928034>.